

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredno ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od štiritistopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Deželni zbor kranjski.

(XI. seja, 12. oktobra.)

Predsednik in vladni zastopnik po navadi.

Dr. Fränzl vitez Vesteneck, c. k. okrajni glavar, poroča v imenu šolskega odseka o prenapredbi deželnih šolskih postav od 25. februarja 1870, in od 29. aprila 1873.

Kakor po Vestenecku izdelano poročilo pravi, bili so nagibi za premembo te postave sledeči: Sestava šolskih oblastij, katere šolo nadzorujejo, ima se prenaprediti, da se posebno pomnoženi krajni šolski sveti nehajo; da se dalje ustanove določila, kako tudi s silo postopati proti krajnim šolskim svetom; da se izvrši prenapredba pri imenovanju učiteljev, in sicer tako, da učiteljev ne imenujejo več krajni šolski sveti, ampak c. k. deželni šolski svet, in da se slednjič plače učiteljev klasificirajo.

Poslanec dr. Zarnik zahteva, da se prebere peticija deželne učiteljske konference kranjske.

Vitez Vesteneck prebere to peticijo, naročeno po nemškutarskih poslancih, v prvej vrsti po Vestenecku; peticija je jako arogantno in surovo pisana; o krajnih šolskih svetih kranjskih pravi, da njih udje nemajo nobenega pojma o napredku šole, in o šoli sploh. (Kakor je dr. Zarnik pozneje povedal, skoval je to neotesano peticijo nek kočevarski in velikonemški učitelj na pripravnici, ki sliši na ime Linhart, in se uže nekaj let z velikonemško agitacijo odlikuje.)

V generalnej debati se oglasi najprvi c. k. deželni predsednik vitez Kalina.

Akoravno, pravi, je želeti, da se šolske postave prenapredé, treba je vendar, da se stvar natanko pretehta, in da v prvej vrsti za to poklicane oblasti, kakor deželni odbor, c. k. deželni šolski svet itd. razložé, in povedo o predloženih osnovah postave svoje mnenje. Postava se dotika treh zdaj veljavnih deželnih postav, zatorej je največje pozornosti pri obravnavanju potreba. Tudi se bodo po zdaj predloženi postavi nakladali deželi še večja bremena za šolstvo, a Nj. Veličanstvo presvitli cesar je izjavil, ko je lansko leto potrdil 18% doklado za šolske potrebe na Kranjskem, da naj se to, deželo kranjsko jako zelo težeče davkarsko breme, kolikor mogoče drugo leto olajša. Deželni predsednik vitez Kalina tedaj nasvetuje, da se naj izroči načrt te postave deželnemu odboru, da ga prej natanko pregleda, da se pomeni s dotičnimi šolskimi oblastmi, in še le v prihodnjem zasedanju poroča o prenapredbi te postave. C. k. deželni predsednik Kalina končno reče, da ne more določno izjaviti, bode li predloženi zakonski načrt dobil naj-

višjo potrditev cesarjevo ali ne. (Dobro klici na narodnej strani.)

Dr. Zarnik nasvetuje, da se po tako važnej izjavi c. k. deželnega predsednika seja pretrga, da šolski odsek o tem sklepa, ali se v obče ima razgovarjati o postavi, ali ne.

Ali Vesteneck je sklenil, da mora ta postava sklenena biti, naj velja kar hoče, in naj jej ugovarja kdor hoče, nemškutarska večina zatorej nasveta dr. Zarnikovega ne sprejme.

Začne se generalna debata.

Prvi govornik proti postavi je poslanec Svetec: On pravi: Jako moram obžalovati, da se ima postava, katera je tako imenitna in tolike važnosti, obravnavati v tako kratkem času, da nij bilo mogoče se o njenih določilih natanko ogledati, kar bi bil jaz in z menoj vsi moji somišljeniki želeli.

Če se bode tedaj v mojem govoru proti postavi ta nepriljubljenost čutila, moram slavni zbor prositi, da me zaradi tega oprostí.

Kdo pa plačuje stroške za šolstvo in sicer ne majhene, država ali dežela? Mi vsi vemo, in naša dežela na davkih to bitko občuti, da ona mora plačati stroške za ljudsko šolstvo. In vendar se nam danes ponuja da bi sprejeli postavni načrt, kateri izroča vse pravice do šolstva državi, deželi pa jemlje vse pravice, pak jej pusti le dolžnosti, le šolska bremena. Jaz ne vem, da li vlada želi, da se ta postava sprejme, in ali bode zadočila potem, če bo sprejeta, potrjenje vlade ali ne. Naglašati pa se mi potrebno zdi, da ima ta postava namen uničiti vso deželno avtonomijo.

Poglejmo, kako je sestavljena po predloženi postavi najvišja deželna šolska oblast, deželni šolski svet. Predsednik mu je c. k. deželni predsednik, dva uda sta c. k. šolski nadzornik in c. k. ljudski šolski nadzornik, eden c. k. vladni svetnik kot šolski poročevalec, dalje dva gospoda iz duhovenstva, in dva iz učiteljstva vzeta kot deželna šolska svetnika, toraj osem c. k. vladnih organov, katerim nasproti stoje le trije avtonomni organi in ti so: dva zastopnika deželnega odbora, in zastopnik ljubljanskega mesta. Tedaj je gotovo jasno, da so plačujoči avtonomni organi v vednej in gotovej manjšini proti c. k. vladnim le ukazujočim organom.

Poglejmo na dalje, kako pa je sestavljen okrajni šolski svet? Načelnik mu je c. k. okrajni glavar, udje so: c. k. okrajna nadzornik, dalje dva učitelja od vlade odvisna, torej štirje vladni organi. Njim nasproti pa stoje: dva uda od deželnega odbora imenovana in en duhoven, torej zopet štirje vladni udje proti trem avtonomnim. Krajni šolski svet pa je po predloženi postavi ničla, kajti on nema nobene veljave, ker se mu vzele vse

pravice in le puste same dolžnosti, jako teška bremena in davek za šolstvo.

Razvidno je po sestavi šolskih oblastij, da ima vlada vse v rokah, da ona ukazuje kakor jej drago. Ako nastane tak briški položaj, potem moram pač reči, da je bilo prejšnje stanje, ko se je delilo šolstvo mej vlado in knezoškofijskim konzistorijem, tedaj mej vlado in avtonomno oblastjo, dosti ugodnejše, nego stanje, katero hoče ustvariti nam predložena vaša postava. Jaz sicer ne vem, da li c. k. vlada res želi, da se jej izroči vse nadzorstvo nad šolo; če pa to želi, potem pa vprašam: čemu ves ta dragi aparat, če se šolske oblasti vse tako organizirajo, da so vladne, čemu treba deželnega, okrajnega in krajnega šolskega sveta? Naj raje c. k. deželna vlada v zvezi s c. k. okrajnimi glavarstvi vse sama opravlja, in deželi prihrani toliko množino stroškov!

Ali ne le samo, kar se tiče avtonomije, tudi v družem obziru bode nova postava deželi in davkoplačevalcem velike nevarnosti donášala. Vlada ali njej zmirom pokorni organi bodo imeli v okrajnih šolskih svetih tudi odločevati, kje se ima zidati kako novo šolsko poslopje.

Zmislil se bode, kakor smo uže slišali da se je, c. k. okrajni glavar kako zidanje šolskega poslopja, in kakor sem prej opisal sestavo okrajnega šolskega sveta, bode ga veljalo malo truda, da bode tudi poslednji sklenil zidanje druzega novega šolskega poslopja. Kam se bodo mogle pritožiti dotične občine? Le na c. k. deželni šolski svet. A ta bode zmirom tistega mnenja, kakor okrajni šolski svet, zato bodo uže c. k. okrajni glavarji skrbeli. Tako se ne bode ljudstvo moglo nikdar braniti kacij neopravičenih bremen, nikjer mu ne bode pomoči, kajti povsod bode odločevala vlada in zopet vlada, sam birokratizem.

Vprašam vas tedaj, gospoda, ali se vam res tako strašno mudi, da bi tako važno postavo res sklenili kar brž na vrat na nos? ali se vam tako strašno mudi znebiti se še te male mrvice pravic, katere dežela še ima? Kdo in kaj nas pa sili tako rekoč, kar čez noč izpremeniti vso uže leta veljavno postavo za šolstvo? Kdo pa sili tako, naj bi se postava izpremenila? Ne glavni faktor, — in to so občine — ne drugi glavni faktor, to je dežela, nego samo neka naročena peticija učiteljske konference. Govoril sem v tej zadevi z jako pametnim učiteljem, a on mi je rekel, da je vsa peticija vseh tistih učiteljev, kateri so za njo glasovali le klečeplazstvo in servilizem dozda odločevalnih kričav v učiteljskih krogih, in da nij nikakor svoboden izraz večine učiteljstva na Kranjskem. Strah teh ljudij, da bi ne prišli v nemilost pri tel,

samo po protekciji na kvišku splezavših šolskih mogočnikov, samo ta strah jih je zapeljal, da so strahopetno glasovali proti svojemu prepričanju za to peticijo, proti ljudstvu. Ali, gospoda, mami mislite, da boste s to postavo ustvarili res kaj koristnega za šolo?

Ne! Jako se motite. Vi vzamete občinam zadnjo pravico, katero so še imele, ali dotirali boste ljudstvo do tistega stališča, kjer je uže bilo, namreč, da bode postalo šoli zopet neprijazno ali sovražno. To je jako dobro čutil stvaritelj denašnje postave, vitez Vesteneck, zato je v svesti si tega, uvrstil kazni za krajne šolske svete v postavo, in tako rekoč za hrbet vsacega krajnega šolskega svetnika postavil briča ali policaja s palico. Taka sprememba postave pa ne bode širila ljubezni do šole mej ljudstvom, nego ima namen, ljudstvo šoli popolnem odtujiti. Občine, katere imajo še jako lepe avtonomne pravice, ne bodo in ne morejo prijazno gledati postave, katera tako rekoč vsako besedo plačujočih uže naprej uničuje, in izroča vse, kar se šolstva tiče, le vladnim rokam. Jako dobro je tedaj prečastiti gospod c. kr. deželni predsednik nasvetoval, naj se postava dobro premisli, predno da se sklene, zato naj se odloži.

Nij zadosti, če se hoče sklepati o tej postavi, gledati samo na paragrafe, katere ima v sebi, nego treba je pregledati tudi druge postave, katere se je prav ozko dotikajo, namreč državno postavo 14. maja 1869, deželne postavne 25. februarja 1870 in 1873, in nadalje še občinsko postavo, kajti po predloženi postavi so župani jako ostro zavezani, izterjevati od občanov doneske za šolo.

Kakšna pa je, vprašam nadalje, slovenska prestava te postave, katera je vendar tolike važnosti, rekel bi, skoraj za vsacega, ne samo za učitelje in za šolske svetnike. Prestava je tako slaba, da je z nemškim tekstom popolnem v navzkrižji, popolnem nekorektna in neresnična.

In tako, na vse strani pomanjkljivo postavu, s slabim, nič vrednim slovenskim prevodom, naj bi mi sklenili v jednej ali dveh sejah, ko bi vendar deželni zbor potreboval, če hoče postavu le nekoliko preresetati, najmanje pet dni!

Vsaka avtonomna korporacija gotovo povsod gleda na to, da bi se jej pravice kolikor mogoče razširile; le vaš zbor dela v tem izjemo, kajti vam se strašno mudi, še to hitro zapraviti, kolikor pravic dežela še ima, ne da bi vaša večina premislila, koliko truda je veljalo prejšnji deželni zbor, da si je priboriti mogel te male pravice.

Poslanec ljubljanski župan Laschan govori tudi proti postavi, in nasvetuje, naj se vrne šolskemu odseku. Laschan toži, da se jemlje mestu ljubljanskemu pravica imenovati učitelje, in izraža strah, da se bodo v Ljubljani namestili le starejši učitelji iz dežele, katerim manjka mladostne moči, in navdušenja za šolo, in za katerih vdove in deco bode moralo ljubljansko mesto skrbeti.

Poslanec dr. pl. Schrey govori jako dolgo, dolgočasno, arogantno, pa večinom skoraj nerazumljivo. Njemu je ta postava uzor in zaštit boljše prihodnosti, kajti po njej bode kakor on misli, mogoče, duhovinstvo popolnem odpraviti od šol, in da potlej se bode začela še le prava omika, po kateri bode mogoče priti po njegovem mišljenju menda do posebne svobode. Ljubljansko mesto, pravi, bode sicer izgubilo pravico ime-

novati učitelje, akoravno jih samo plačuje, a zato bode dobilo zastopnika mesta v deželnem šolskem svetu. Upora ljudstva proti šoli se on ne boji, da bi pa kedaj prišla sloga mej stranke, on ne verjame, in se sklicuje na članek „Slovenskega Naroda“, kateri je naglašal, da z denašnjimi voditelji nemškutarjev ne pozna, in neče nikakoršne sloge. Dr. pl. Schrey tudi v la do pesti, če ne bi hotela potrditi postavu, in končno reče, če ona tega tudi letos ne stori, bode vsaj drugo leto storila.

Poslanec Vilhelm Pfelfer:

Dolgo poprej, predno je bil sklican naš deželni zbor, so časniki tako imenovane ustavoverne stranke na dolgo in široko razpravljali, kako bode mogla postopati zdajna večina poslancev proti narodnej manjšini, da ljudstvu vzame še mali ostanek avtonomije in svobode, ter ga potisne pod kruti jarem birokracije. (Dobro, res je! na levo.)

Kakor da bi nasprotna stranka slutila, da utegne kmalu poteči jej odmerjeni čas, porabi vsaki trenotek s strašno marljivostjo, ne privošči si miru, ter ne more pričakovati srečnega trenotka, da si zagotovi hegemonijo in gospodstvo nad vsem, kar se še prosto giblje in diha; po raznovrstnih potih, po peticijah, po predlogih se upira in upira, porušiti vse, kar je zidanega na avtonomnej podlagi.

Temu se jaz nikakor ne čudim, ker se ona stranka te zbornice naslanja jedino na birokracijo, katerej je ljudski element v avtonomnih zastopih največji trn v peti, katerega je tedaj treba odstraniti, in mu k večjemu po milosti pustiti na videz nekaj praznih pravic. (Dobro!)

Prvi udarec na razrušenje ljudskih pravic storili so nekateri najeti učitelji v znanej učiteljski konferenci; skovali so neko peticijo, v katerej še zadnje nit, katera jih veže na ljudstvo, pretrgajo, in hité v poveljavno naročje mogočne birokracije.

Kako se take peticije in podpisi dobivajo in naročajo, pod katerim pritiskom, tega mi nij treba na drobno razlagati, omenim le to, da se je o priliki lanskim volitev v deželni zbor kranjski neki okrajni glavar nagrozil dvema učiteljema, katera se nijsta hotela udeležiti volitve: „So lange ich bezirkshauptmann bin, werden Sie nie oberlehrer“. (Čujte, čujte!)

Očita se našemu ljudstvu, da večinoma nij zrelo, da mu manjka samostalnosti.

To po mojem mnenju ne bi ravno čudno bilo, če se pomisli, da se gosposka meša v vsako malenkost, in svoj nos utika še v privatne stvari, tako n. pr., da brez njenega nadzorstva še peči v hiši postaviti ne smeš. (Veselost.)

Konsekvence te nezrelosti je pritožba, da so udje jednega ali družega krajnega šolskega sveta nesposobni, — kar se mi ne zdi popolnem opravičeno, — sem in tja se uže nahajajo jednake prikazni, pa kdo zakrivi to?

Žalibog, nekateri okrajni glavarji, (klici: Vesteneck!) ki si prizadevajo pri različnih volitvah inteligentni element, — če se jim slepo ne uklanja, — odstraniti, in nastaviti slepo pokorne kreature. (Dobro, dobro!)

Res škoda za čas in denar, če se mora v avtonomne zastope le ude po ukazu okrajnih glavarjev voliti, — bolje bi bilo, da se vse te volitve in sitnosti prihranijo, ter se vse izroči birokraciji, — vsaj — kakor denašnji predlog kaže — nekatera okrajna glavarstva nemajo dovolj opravkov, — ker bi sicer ne iskali prisiljenega delokroga, da vsaj

na videz potrebnost svoje eksistence pokažejo. (Veselost.)

Površni pregled te postave jasno sprituje, da je vredna njenega stvarnika in velicega reformaterja, kateri kot neprijatelj avtonomije in ljudskih zastopnikov, v šolskem svetu na jeden mah odpravi sitno kontrolo pomnoženega krajnega in okrajnega šolskega sveta, odvzame ljudskemu elementu ves vpliv pri imenovanju učiteljev; če vlada in nje organi v ljudstvu ne vidijo družega, kakor davkoplačevalca in vojaka, naj vsaj za ljudstvo kaj storé, kadar je v stiski! (Dobro, dobro!)

Kdo je poslal sinove in reditelje našega ljudstva na bojišče? Vlada? — Kdo skrbi za družine, ki so ostale brez skrbečega očeta in reditelja?

Revno ljudstvo — miserá contribuens plebs — ki milodare pobira v ubogej deželi:

Kot ljudski zastopnik moram odločno protestirati proti temu predrznemu preziranjtu ljudskega elementa, zlasti v okrajih, kder je ustanovljena, kakor v Krškem, — mestjanska šola; po § 33 dež. zak. od 29. aprila 1873 ima skrbeti za vse stvarne potrebe in učiteljske plače na naši meščanski šoli ves šolski krški okraj, to je, Mokronog, Radeče, Kostanjevica in Krško; vsak teh okrajev ima sedež v okrajnem šolskem svetu po dva zastopnika, ki so kot udje šolskega sveta pri sestavljenju šolskega preliminaru navzočni, kar je gotovo pravično, ker imenovani okraji za potrebščine meščanske šole v Krškem precejšno svoto plačujejo; po novem načrtu te postave imenovani okraji ne bodo več zastopani.

Kakor se okrajni šolski svet pristrže, tako tudi krajni šolski svet, zlasti pri imenovanju učiteljev; g. poročevalec namreč meni: „es herrsche bei den allen möglichen einflüssen unterliegenden ortsschulrathen nicht jene objektivität, wie sie bei den lehrerernennungen nothwendig, wenn der lehrer an seinem platze sein soll.“

Jaz sicer nijsem prijatelj osebnih opazk, ali provociran od gospoda poročevalca, tukaj ne morem zamolčati nekega slučaja, ki v čudnem svitu ilustrira tako hvalisano objektivnost in nepristranost vladnih organov.

Za neko učiteljsko službo oglasilo se je precejšnje število prositeljev pri okr. šolskem svetu; pri dotičnej seji je bilo očevidno, da je bil eden izmed prositeljev v posebnej milosti vladnega in šolskega zastopnika, in ta protekcija je tako daleč segla, da se vladni organ v strmenje navzočnih, še nad tem nij spodtikal, ko je en ud šolskega sveta produciral dopis neke c. kr. okrožne sodnije, ki je dotičnega prošnika imela na sumu ponarejanja spričeval, ali kakor je stalo v dopisu: „dringend verächtlich der fälschung von zeugnissen“. Komentara k temu dogodku jaz nečem delati, naj si ga vsak napravi po svoje.

Pa ne dosti, da se tu s krajnim šolskim svetom kot s petim kolesom pri vozu ravna, najdemo v § 12. tega načrta določbo, ki stavi krajni šolski svet pod policijsko nadzorstvo; ker pa načrt te postave dobro vé, da se ne bo našlo ravno dovolj zavednih in sposobnih mož, kateri bi voljo imeli, se upreči kot figurantje ali tovarna živina v šolski jarem, določi § 4. kazni od 5 do 100 gld., da s tem prisili vsakega sprejeti volitev v krajni šolski svet, ali pa kazni plačati. (Dobro, dobro!)

Enaka naloga tovrne živine — slavna zbornica naj se ne spodtika nad tem izrazom,

ker je resničen — zadeva po § 8. vse „osobe šolskega kraja“ in po § 17. tudi županstva, katera imajo za šolo potrebne denarje v četrletnih obrokih naprej plačevati krajnemu šolskemu svetu.

Iz katerega fonda naj županije zajemajo, to gosp. poročevalca dosti ne briga; on kot okrajni glavar bi vendar znati moral, da davkarje ne splačujejo mej letom občinske in druge doklade, ampak še le koncem leta, kadar je uže drugi cesarski davek odrajan.

Obžalujem, da mi v tem kratkem času nij bilo mogoče načrta te postave natanko preštudirati, tedaj sem napravil le te opazke, in sicer iz stališča avtonomije in kot prosti ljudski zastopnik; meni je vsaka postava zoperna, katera se ne naslanja na ljudstvo in katera, kakor predstojčka, preveč po policiji diši.

Iz teh razlogov glasujem proti celej postavi. (Občna pohvala na levi.)

(Dalec prih.)

Deželni zbor štajerski.

Iz Gradca 14. oktobra. [Izv. dop.]

Denes je bilo v našem deželnem zboru mej drugim šolstvo na vrsti. G. Kukovčev nasvet, kateri vam je uže tako znan, bil je, da dobimo stalne šolske knjige in sredstva za naše slovenske ljudske šole. Tega je g. Kukovec podpiral prav dobro. Pa deželni namestnik je bil uže tudi na vse pripravljen. Zastran konfiskacije g. Lapajnetovih knjig upiral se je na to, da knjige niso odobrene, in da se samo iz stvarnih obzirov niso potrdile, ne iz antipatije do slovenščine. Tako se naši neprijatelji vsikdar izgovarjajo. On pa je tudi mej drugim pripoznal, da naše šolske knjige, posebno berila, ne odgovarjajo šolskim potrebam, in da se druge izdati morajo.

V privatnem pogovoru potem je temu poslancu naznanil, da še v teku tega leta dobimo prvo in drugo berilo, in drugo leto tretje in četrto. Za druge knjige pa da se prepusti privatnej delavnosti, take izdelati.

G. Kukovčev predlog bil je potem šolskemu odseku za sporočilo izročen. (To je še dobro znamenje. Ur.)

V soboto bode sklenen deželni zbor štajerski.

Učni odbor bode jutri (15. t. m.) nasvetoval celej zbornici, naj se vladni načrt šolske postave o nadzorstvu ljudskih šol, po katerem bi se imele pravice ljudstva precej skrajšati, — ne sprejme. Kaj reče k temu vaš Vestenec?

Anglija, Afganistan in Rusija.

Iz Rusije 10. okt. [Izv. dop.]

Klofuta, katero je dobilo angleško poslanstvo od afganistanskega emira, omamila je silno ne samo angleško vlado, nego i sploh angleški narod, katerega predstavlja angleško novinarstvo. Res je, angleški temperament je umerjen. Ali nij pravila brez izjeme; tudi mej Angleži se plode šovinizmi. Vsaj tako moramo imenovati poslednje vesti iz Anglije, katere uže celih 14 dnij govoré nekako samohvalno v tonu, po katerem bi lahko mogli soditi, da uže grodna armada stoji na meji Afganistana, da celo, ka je njegovi pravitelj uže popolnoma droben. A če bi mi sodili po teh parnih izjavah, jako bi se motili; kajti fakta inče govore.

Istina je, kar priznava sam ministerski „Standart“, ka morajo Angleži ne le enkrat prevdariti, predno začno nasilno postopati z

„upornim“, kakor glasi angleški epitet, emirom. Angleži dobro pomnijo osode svoje vojske, katero so poslali v Afganistan okolo 40. leta, in katerega se je vrnil samo en mož, ubog zdravnik, a vse drugo 17.000 mož je poginilo, kar je najžalostnejše moglo. Okolo Afganistana žive gorski narodi, kojim angleška „kultura“ v Indiji nič prav ne dopada. Torej, predno pojdejo Angleži črez svojo mejo proti Kabulu, morali bodo zaročiti se z družbo teh divjih narodov. Se ve, da od južne strani črez Kvet na Kandahar bi vse take neprijetnosti mogli izbegniti; pa tukaj je zopet silni Kandahar, kojega s pešico indijskih vojakov vzeli ne bodo. Torej je povsod treba mnogo priprav, mnogo vojske, i nij se čuditi, da ljudje zmerni in pametni, kakor na pr. prejšnji vice-kralj v Indiji — Laurence svetujejo svojej vladi, da bi mirno pogodila se z emirom.

A oprezujoča politika ima zopet svojo slabo stran, na kojoj kaže angleški „Ökonomist“, govore, ka bi razžaljenje Anglije globoko ukoreninilo se v srcih támošnjih plemen; ka bi Rusija mej tem lahko preudarila svojo politiko; in da nikdo ne ve, kaj Angležev čaka v bližnji prihodnosti. Da, ta skrita prihodnost, v katerej bode Anglija morala Turčijo odgajati in varovati, če se jej bo dala, ali pa priznati, ka je ona naprej uničila svoje ljubo dete — berlinski traktat, — ta skrita bodočnost, pravim, angleško vlad o peče, in jo po vsej pravici peče!

Zato pa tudi angleški listi jako varno pišejo o svojih novejših homatijah, in nekako Rusijo puščajo radi na strani. Onidobro vedo, da bi islamskim plemenom pridalo nenavadne energije in sile, če bi mej njimi samo sluh nočil, ka ona namerava pomagati Šir-Aliju. Kakor poročajo „Mosk. Vedom.“ angleške „Times“ pišo na temo, katera nij samo nedostojna angleškega bahadžstva v poslednjih časih, nego prosto naivna je za londonski organ: mi nemamo tukaj z Rusijo nič opraviti, mi imamo delo samo z emirom; ne bomo preiskavali ruskih dejanj, katera, da si nijso bila prijazna, a tudi ne preveč sovražna; i podobno se cedi angleškim politikom strd od ust in infinitum! Ravno iste priliznosti je pripisavati odgovor na vprašanje angleškega kabineta našemu, kaj misli z misijo generala Stoljetova, kojega pripisujejo telegrafne agenture v angleški službi našemu praviteljstvu, ka bo ono vse uvete glede srednje Azije zvesto izpolnjavalo, i ka je gen. Stoljetov samo izza galanterije k emiru potoval v Afganistan!!

Da, najelegantneje storilo bi naše praviteljstvo, če bi posledilo svetu g. Katkova, koji radi udaljenje nevarnosti priporoča zasesti Balk i Merv i druge važne strategične točke. —r.

Iz Bosne in Hercegovine.

Poročalo se je v nemških in magjarskih novinah, da bode general Filipović popustil glavno poveljništvo v Bosni, in da se vrne v Prago. Ali videti je, da je to samo želja in intriga onih krogov, katerim je žal, da je Slovan na čelu vojne in civilne uprave v Bosni. Iz Pešte se oni glasi dementirajo.

Iz Mostara se telegrafira, da je fml. Jovanović 16. t. m. slovesno jezdil v Mostar, ki je bil z avstrijskimi in narodnimi zastavami okinčan. Banderij, iz Muhamedanov in iz kristijanov sestavljen, mu je naproti pri-

jezdil, dostojanstveniki so ga pozdravili, sprejem je bil navdušen.

Iz Gačka 4. okt. [Izv. dop.]

Malo se čuje od nas slovenskih lovcev, kajti dosedanje naše razmere nijso nam niti pustile pisati svojim znancem, in nikdo nam ne bode zameril če smo celo pozabili „Slov. Narod“.

V vseh bojih, kateri so bili v Hercegovini, bili so slovenski lovci prvi, in so se tudi povsod dobro odlikovali. Tako bil je pri Čitluku 7. bataljon, in se je dobro obnesel. Bilo jih je dosti dekoriranih z medaljami. V bojih pri Kremencu in Stolcu so bili lovci 19. bataljona, kateri so se bojevali kakor nekda Spartanci proti veliko močnejšoj turški družali, dokler jim nijso prišli na pomoč 33. in 3. bataljon cesarskih lovcev, kateri so s svinčem in bajonetom oprostili obkoljene lovce 19. bataljona.

Pa ker vam je to več ali menj uže znano, hočem vam popisati sedanje naše stanje in marširanje v Gačko. Dne 12. p. m. odrinemo iz Nevesinja proti Bileku. To je prava puščava, kajti od Nevesinja do Bileka nij niti jedne cele kuče. Pred Bilekom počakali smo divizijo našo, fml. Jovanoviča, katera je šla v Trebinje, 11. in 19. bataljon pa na levo v Gačko, katero mesto se je nam udalo brez upora.

Da morejo rojaki naši soditi o fanatizmu turškega ljudstva, hočem vam priobčiti jeden prizor, katerega smo doživeli tukaj sami.

Dospevši pred Gačko, odložili smo teletnjake, in se malo oddahnili. Naenkrat se čuje strel v mestu, in kmalu smo videli Turčina, ki je v največjem diru ven prijezdil, in konja pridrevil proti nam 2. bataljonoma lovcev, in večkrat na nas strelil. Sicer so bili njegovi streli za nas brez škode. Tudi od nas so mu poslali nekaj svinčenk, pa ga tudi nobena nij smrtno zadela, akoravno je bil ranjen trikrat — kakor se je pozneje pokazalo — in tudi njegov konj je bil zelo oškodovan. Bežal je in izginil nam je brzo izpred očíj; podén jezdil je v Črno goro. Ko dojde do črnogorske straže, upal se je hvaliti, da je dva naša vojaka pred malo časom usmrtil. Črnogorci, ki spoštujejo junake na bojišču, a ne zavratihih napadnikov, so ga zgrabili in nam ga drugi dan izročili. Njegovo ime je Gjaferet Zvizdić. Zadrirap, on je turški plemenitaš, in Gačanje pravijo, da so njegovi predočetje vezali kristijane za konjske repe. Bil je nekaj dnij tukaj v ječi, in dokazalo se mu je, da je on tudi morilec dveh iz Stolca 19. avgusta jezdecih naših ordonancev; ker tudi tega nij mogel tajiti, kajti v njegovej hiši so dobili plašč, sabljo in revolverje onih dveh naših nesrečnih vojakov, bila je njegova osoda odločena. Bojeval se je v kuli znanega bega Rizvan Begoviča, kateri je uže 20. avgusta rajši zgorel v svojej kuli, Zvizdić pa je tistikrat utekel. Dne 29. p. m. ob 8. uri zjutraj bil je obsojen, in pol ure pozneje ustreljen. Pred smrtjo je izročil pozdrav na ženo in otroke.

Kakor se čuje, gremo kmalu v Fočo, ker tam je več vstašev, kar je iz tega razvidno, da ne pusto naših liferantov iz Mostara tja. 11. bataljon ostane v Gačkem v garniziji.

M—t.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 18. oktobra

Po vseh novinah je bilo čitati, da je minister **Auersperg** rekel uredniku graške

„Tagesposte“, da udov državnega zbora ne spoštuje, da je veliko stalo nekatere glasove pridobiti za ogersko nagodbo, da jemlje ustavoverno-opozicijsko časopisje denarja za to, da molči, itd. Auersperg je potem v „Bohemii“ razglasil, da je ono, kar je rekel o novinah, rekel drugače, ali urednik Svoboda in štajerski poslanec Syz sta zato njegove besede razglasila, ker jima ali družbi Leykman nij hotel dati zaloge uradne „Grazer Z.“ Torej ustavoverno poštenje je tudi v nemškem Gradcu doma.

Iz **Gradca** telegrafirajo, da se delajo priprave za slovesno sprejemanje vojakov, ki se vrnejo iz Bosne.

V **českem** zboru je govoril nemški poslanec Roser zoper subvencijo nemškega gledališča, češ, da je postalo komedijantovska beznica, ki ne zasluži nobene podpore, ker daje le pohujšanje, namesto da bi olikovalo.

V **tirolskem** deželnem zboru je grof Brandis s tovariši nasvetoval 16. t. m., naj se spiše adresa na cesarja, s prošnjo, naj varuje deželno avtonomijo, in naj pokliče druge može na vlado.

Na **hrvatskega** sabora adreso do cesarja se še dalje jezé magjarske in druge, Slovanom sovražne novine, in prorokujejo, da je cesar ne bode sprejel. „P. L.“ Hrvatom žuga, da bodo Magjari pri obnovi nagodbe zdaj drugače govorili z njimi, odkar poznajo njih jugoslovanske težnje.

Iz **Pešte** javlja telegram 17. okt., da bode ogerska vlada uže na konferenci stranke jutri 20. t. m. razložila svoje mnenje o položju. V državnem zboru ogerskem pa vlaa pred volitvijo delegatov ne bode razjasnjevala vnanje politike, ker meni, da ima to zastopati le grof Andrassy.

Vnanje države.

Ruski finančni minister je bil te dni v Berlinu, govoril z nekimi finančnimi velikani in z Bismarkom, a potem šel v Pariz. On išče večjega posojila za Rusijo.

V **Carigradu** je zdaj Haireddin-paša iz Tunisa, ki ima pri sultanu velik vpliv. Od njega se pripoveduje izrek: „Narodi so kakor krava; če kravo preveč molzeš, dobiš krvi namesto mleka.“ Zato je teklo in teče toliko krvi v Turčiji. Zato bode še tekla rudeča kri, dokler bodo rekli neki ljudje, da ljudstvo je „krava.“

Francoska „Republique française“ toži o tem, da je Turčija tako padla, pa se boji, da bode morda prej nego se misli občna vojska zatela se. — Katastrofa je mogoča v Carigradu, ker se sultan nagiba k Rusom.

Domače stvari.

— (Konfiskacija.) V včerajšnji uradni „Laib. Ztg.“ smo brali, da je „Slovenskega Naroda“ zadnji konfiscirani članek: „Proč s pretirano udanostjo“ dopis „iz Trsta 8. okt.“ storil se krivega zločina kaljenja javnega miru po § 65. lit. a k. z.

— (Zavarovalnica „Dacia“) nema več pravice v naših deželah zavarovanj pobirati.

— (Zemljevid kranjske dežele.) Tukajšnji nemški šolski list je poročal, da je izšel pri Hölzlu v Beču nov stenski zemljevid naše dežele, za rabo v šolah. Iz prvega vira moramo mi poročati, da ta zemljevid še nij dogotovljen, in da se ne bode pri Hölzlu dobival, ampak samo pri kranjskem c. kr. deželnem šolskem svetu.

Tuji.

18. oktobra:

Pri **Slonu**: Prebač iz Dunaja. — Schreinzer iz Linca. — Oft iz Dunaja. — Mali iz Trziča. — Kauscheg iz Kranja. — Eichberger iz Gradca. — Köhler iz Kamnika.

Pri **Maliču**: Nikolič iz Dunaja. — Knutes iz Zagreba. — Clerk iz Dunaja. — Polak iz Gradca. — Neuman, Prager iz Dunaja.

Dunajska borza 18. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	60 gld. 90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	62	60
Zlata renta	71	65
1860 drž. posojilo	111	—

Akcije narodne banke	788	—
Kreditne akcije	224	75
London	117	85
Napol	9	43
C. kr. cekini	5	62
Srebro	100	—
Državne marke	58	30

Poslano.

Imam čast naznaniti svojim častitim klientom in slavnemu občinstvu, da sem se vrnil iz Bosne v Celje, in da sem zopet osobno prevzel vodstvo svoje pisarne.

V Celji, dne 17. oktobra 1878.

Dr. Josip Sernec,
advokat.

(352)

Dozvoljujem si p. n. občinstvu naznanjati, da sem gostilno

pri starej zaponi

(zur Schnalle)

v Schellenburgovih ulicah prevzel, kjer se bode točilo izvrstno **Kozlerjevo pivo**, in bodem skrbel za splošno dobro in točno postrežbo.

Sê spoštovanjem

(350—2) **Franc Werdeu.**

Karel S. Till

trgovstvo s knjigami in papirjem, pod Trančo št. 2, zaloga vseh potrebstij za urade in kupčijstvo; zaloga navadnega, pisemskega in zavijalnega papirja. Vse potrebstij za merjevce (inženirje), slikarje in risarje. Najnovejše v konfekciji za papir. Zapisovalne in opravilne knjige. Izdeljujejo se tudi monogrami na pisemski papir, visitne karte in pisemske zavitke. (158—96)

Za prodajo

prav veljavnega blaga, brez stroškov, iščejo se gospodi vseh stanov. Pismena vprašanja sprejemlje z naslovom: **B. K. 500, Haasenstein & Vogler na Dunaji.** (325—9)

Marke Wir empfehlen geschätzt.
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Bettelagen, Zeltstoffe

der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne

in Wien, Neubau, Zollergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(19—22)

G. PICCOLI,
lekar v Ljubljani, na dunajske cesti „pri angelju“,

priporoča:

1. Tr. Rh. Comp. sploh imenovana

Franc-ova esenca,

izvrstno pomaga zoper vse notranje bolezni v želodcu, pri telesnih zaprtijah, hemoroidih itd. Ta tinktura se vsakej družini najgorkeje priporoča, ker je uže veliko tisoč ljudem k zdravju pripomogla. Steklenica

s podukom o rabi vred velja 10 kr.

2. **Dr. Mora-ovo zdravilo zoper mrzlico** pomaga pri tej bolezni neizmotljivo, steklenica velja 80 kr.

3. **Malinčni sok** (Himbeerabguss) iz domačih, gorskih malin, v steklenicah, ki drže 1 kilo — po 80 kr. — Temu, ki več kupi, še ceneje.

4. **Anasteripina ustna voda**, steklenica velja 60 kr., in **zobni prah**, škatljica po 40 kr.

5. **Prah** za pokončanje bolh, ščurkov in drugega mrčesa iz pravih dalmatinskih rož, paket po 10 kr.

6. **Homeopatična apoteka**, popolnem uredjena po prof. Haager-ju.

1 steklenica jagodic velja 10 kr.

1 steklenica tinkture velja 20 kr.

Vsako zdravilo se natanko po naročilu pripravi v zahtevane stopni močno.

7. **Dorsch — ribje olje**, se rabi zoper škrofelje, škrofelnačne kóstne bolezni, sušico, kašelj i. t. d., steklenica velja 60 kr., z železodjürom 1 gld.

Gospod **G. Piccoli**, lekarničar v Ljubljani.

Kašelj in teška sapa sta me hudo nadlegovala, zato sem po zdravnikovem nasvetu tri mesece zavžival Vaše Dorschevo ribje olje z železodjürom. — Uže po zavžitji nekoliko steklenic sem čutil veliko olajšanje, — zdaj pa se imam samo izvrstnej zdravilnej moči tega olja zahvaliti, da sem kašelj čisto odpravil, in svoje zdravje zopet zadobil. Zato morem to zdravilo očitno najgorkeje priporočiti.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1878.

Janez Kilar, trnovski kaplan.

Pismena naročila z naslovom: **G. Piccoli**, lekarna v Ljubljani, se točno izvršujejo proti poštnemu povzetju. (337—6)

Deveti redni

občni zbor

kranjskega industrijalnega društva

v Ljubljani

29. oktobra 1878 ob 4. uri popoldne

v direkcijem uradu družbe.

Dnevni red:

- Poročilo o vseh minolega poslovanjskega leta.
- Poročilo revizijskega odseka.
- Volitev vseh udov opravnega sveta, ker je obrok njih delovanja po § 25 statuta minol.
- Volitev vodje po § 25 statuta.
- Volitev revizijskega odseka.

Gospodi akcijonari, ki hočejo glasovati, prosijo se v smislu § 10 statuta, naj nložijo svoje akcije do 20. oktobra v društveni blagajnici, ter naj vzmó tam tudi legitimacijske karte.

(332—3)

Prvosednik opravnega sveta.